

Budapesten születél. Mit jelentett neked ott élni, gyerekeknek, serdülőnek lenni?

Izonyatos szegénységben nőttem fel. Egy leválasztott földszinti sötét lakásban, kihúzható rekamié-ágyam pont egy befalazott régi ajtó mellett volt. Az ex-ajtó másik oldalán egy tudóbajos néni köhögött és haldokolt évekig. Viszont rászoktam, hogy fél éjszaka a takaró alatt, elemlámpa fényénél olvassak.

Apám Rákosiék fekete listáján volt. Ma is magam elé tudom képzelni, ahogy 8-9 évesen a rendőrök elől bujkálva virágot árusítottunk a Körúton. Emlékszem, egyszer elterjedt a híre, hogy a franciák részére a MÉH átvesz csigát. Két zsákkal gyűjtöttünk a Szűnyog-szigeten. Évek múlva is kiszáradt csigaház százai díszítették a pince denevérek által üresen hagyott falait. Néha azért volt munkája — éjjeliőr valahol a belvárosban. Ide jutott — a gond nélküli gyerekkorát, a rózsadombi Gül Baba utcában töltő — tehetséges író ember. Némi javulást csak Sztálin 1953-beli halála hozott. Ám az az érzésem, hogy talán soha nem heverte ki a meghurcolást, a megalázást, tehetsége elfojtását. Sorsa egy életre szólon befolyásolta az én politikai nézetemet is, kommunista ellenességemet.

Egyébként az sem mellékes, hogy édeshúga, a Nagyvásártelap vezetői-gazgató férjével, Latabár Árpád szomszédjaként a Pasaréti úton laktak és nagy néha nekünk is csurrant-csepent pazarló bőség kosarukból.

Természetesen, mint fiatalnak volt sok pozitív élményem is. A Vígszínház, az akkori Néphadsereg Színház mögött laktunk. A színház mögött lebombázott grund volt, ahol a színészek és díszletmunkások is ott fociztak minden szabad idejükben. Nekik köszönhetően lettem bejáratos a színházba, főleg a próbákra. Személyesen ismerem Ruttikai Évát, Latinovics Zoltánt. Színészi ambícióim ennek ellenére soha nem voltak, viszont a focit annál jobban megszerettem.

A Márffyak vére folyik ereidben, a híres festőről Márffy Ödönről mindenki hallott. A családban más területen is kimagasló tehetségek voltak. Mire kötelez a Márffy név?

Valóban tehetséges család — rajtam kívül. Apám írói ambícióit már említ-

Bagin Livia:

Magyar Élet = Márffy Attila Élet

A mosoly országa: Andreával, Boglárkával, Daviddal és Kingával

tetem. Nagyapám, ha nem is Márffy Ödön szintjén, szintén képzőművész volt. Az irodalom és az írás szeretetét apai nagyanyámtól örököltem, aki akkoriban, a kornak megfelelően, férfi álnéven publikált.

Édesapám öccse neves hegedűművész volt, akárcsak két unokatestvérem, a harmadik viszont képzőművész. Jánostól a karácsonyi számunkhoz kértem rajtot, lekésve a lapzártát, heti, búcsú számunkba próbálom valahogy beszorítani.

Említettem apám hűgát, nos ő válogatott atléta volt, míg arról az oldalról való unokaöcsém, válogatott jégkoros lett. Érdekes, ő az egyetlen, aki nem disszidált.

És ha már ennyire felvázoltam a családfát, legyen szabad megemlítenem a Verrasztó nevet, Édesanyám családját, akikről sajnos nem sok információ van. Annyit tudok, hogy anyai nagyanyám világszép táncosnő volt. Édesanyám is párját ritkította szépségével fiatal korában és saját leányaimat nézve — hárman vannak — egytől egyig megörökölték a női szépséget, bűbajt, a természetes kedvességet.

Gyermekként jó sportoló voltál, a gimnázium elvégzése után testnevelő tanár akartál lenni. Miért nem sikerült ez?

A politika büntetése kitartó és ragaszkodó volt. Sem úttörő, sem KISZ-tag nem voltam soha. Nem vallási meggyőződésből, hanem dacból, mintegy tüntetőleg, a gimnáziumi tiltás ellenére is, egy nagy keresztet hordtam nyakláncomon.

A közösségi életben nem vette ki a részét, megbízhatatlan — ezzel a megjegyzéssel utasítottak el minden felvételi kérelmemet.

Miért határozad el, hogy kivándorolsz 21 évesen és hogyan történt ez?

Bocsánat, nem kivándoroltam, hanem disszidáltam.

Disszidáltam, mert kilátástalan volt a jövőm, de volt ennél egy sokkal fontosabb tényező is.

Ezernyi közhelyből van egy kedvencem, miszerint „*az életben minden a szerencsétől és az időzítéstől függ*”.

Azért a kedvencem, mert szerintem ez igaz és hiszek is benne.

Gondoljál csak vissza saját életedre, mennyi és mennyi sorsdöntő dolog történhetett volna másként a szerencsétől vagy a balszerencsétől, a jó időzítéstől vagy a rossz időzítéstől függően. Sliding door — mondja az angol.

Disszidálásomat 1964-ben az „időzítette”, hogy Olaszországban a Vörös Kereszt megalálta egy 56-ban, 12 évesen disszidált barátomat, akit a szülei kérésére vissza is hoztak Magyarországra. Közül lakott, a barátság felújult.

Egy alkalommal autóstoppal mentünk a Balaton felé, egy olasz rendszámú kocsi állt meg mellettünk, és akkor a kocsi utas kiderült, hogy Feri folyékonyan beszélt olaszul, itt eldől a sorsom. A következő évben volt, hogy 5-6 kocsi is parkolt a házuk előtt — hűgőd Márti is jól beszélt olaszul —, rövidesen az akkor divatos meghívó levéllel rendelkeztem. Útlevelet természetesen nem kaphattam, a kérdés csak az volt, hogyan tudok kimenni Olaszországba.

A történet regénybe illő, elképzelhető, hogy az lesz a sorsa.

Ferivel egyébként 56 előtt együtt úsztunk a Margit-szigeten, a Vörös Meteorban. Velünk úszott egy Valentin János nevű barátom, osztálytársam is. A szerencse és a balszerencse miatt

említem sorsát. A Parlament előtti ÁVO-s vérengzés közismert. Barátom is ott halt meg 12 évesen, ott lett áldozata a kommunistáknak és a véletlennek. A Visegrádi utcában lakott és a ház egyik lakója saját fiával és Jánossal elszállt a közeli Parlamenthez. Nem tüntetni, nem harcolni mentek. Kíváncsiságukkal akaratlanul elgyűltek a tüntető tömegben. A sortűz eldördülésekor, ha az a golyó csak egy centivel jobbra, balra, le vagy felmegy, akkor barátom helyett, valaki más halt volna meg.

Milyen módon kerültél Ausztráliába?

Ahogy említettem, a szerencse kegyeibe fogadott, alig 3 hetes olaszországi láger után, Szalay Józsefnek a melbourne-i futballcsapat titkárnak köszönhetően, már Ausztráliában voltam. Jóllehet pár hónap múlva eltört a lábam, a szerencse továbbra is mellettém állt, mert Márkus Zoli bácsi a lap akkori sport tudósítója két hétre elment nyaralni a Gold Coast-ra. Gordon Rezső engem kért meg a helyettesítésre. Az olvasók meg Gordon Rezsőt, hogy én maradjak a lap sportrovatának írója.

Időnként az a faramuci helyzet is előállt, hogy saját magamról is kellett tudósítani és értékelni játékomat, jó álneveket használtam.

68 táján Handi Péter — később Magyarországon is elismerést kiváltó író — a lap szerkesztője, nemigen bízott a lap jövőjében és inkább elment piaci cipő árusnak.

Szerencsés időzítés.

Handi Péter helyére nem én voltam az első számú jelölt.

Nem volt újdonság. A Melbourne Hungaria foci csapatban örökös tartalék voltam. Nem azért, mert rossz játékos lettem volna, hanem azért, mert mások sokkal jobbak voltak. Egy másik klubban talán előbbre léphettem volna. Imádom a teniszt, de itt sem vagyok az első jelölt, mikor párt választanak és ha 6-0 helyett 6-2-re kapunk csak ki, nekem már az is felér egy győzelemmel. Ha netán keresnék egy klubot, ahol mindenki 80 év feletti...

Gordon Rezső az Adelaideben élő, a Ruttkay Arival egyenrangú humorista, egyébként vasúti tisztviselő, Mészáros Lászlónak ajánlotta fel a munkát. Laci bácsi nem akaródzott nyugdíjas állását egy bizonytalan egzisztenciára fel-

cserélni.

A második jelölt a Sydneyben élő könyvelő és taxisofőr, a Sydney sportrovat vezetője Kennedy György volt. Gyuri nagyképűen azzal utasította vissza Gordon Rezső ajánlatát, hogy Melbourne a kozmopolita Sydneyhez képest egy falu, és ő nem akar falun élni. Valamint ő sem nagyon bízott egy emigráns újság jövőjében.

Maradtam én. 24 évesen én se hittem, hogy a Magyar Élet túléli a következő öt évet, ám tetszett a kihívás a megmérettetés és az, hogy pénzt kapok azért, amit fiatal gyermekkoromban is imádtam — az olvasásért, és lettem az emigráció legfiatalabb és legfelkészültebb szerkesztője.

A napokban, a lap megszűnésének apropóján valaki rákérdezett az első tulajdonosra, első munkaadómra.

Rég volt, könnyen elmosódik az emlékezet, az emlék. Az biztos, hogy remek üzletember volt és még remekebb színházi ügynök. A színészek kihozataláért cserébe, hamar megbékélt a Kádár-rendszerrel. Írt verseket és regényt is.

Ne haragudj reám Rezső bácsi, de bevallom, a mai Magyar Életben nem lenne helye verseidnek és folytatásos regényednek.

Mikor vetted meg a Magyar Élet tulajdonjogát. Hogyan volt bátorságod ilyen nagy fába vágni a fejszét? Vagy előtte megnézted a ló fogát?

82-ben a saját kenyeremet vettem meg. Lévén Ady János az akkori tulajdonos, anyagi gondok miatt is úgy döntött, hogy megszünteti a Magyar Életet.

Megnéztem a ló fogát? Igen és kiszámloltam, hogy a lap még el tudja magát tartani a következő 10 évben, sőt lesz annyi bevétel, hogy az újság megvételére felvett kölcsönt 10, de talán 5 év alatt vissza tudom fizetni.

A bátorságot nem csak saját képességeimben való hit, elvitathatatlan munkabírási adta, hanem az is, hogy néhai feleségemmel — aki gimnazista korában sorra nyerte a helyesírási versenyeket —, egy bebiztosított jó csapatot alkottunk. Tragikusan fiatal halálának ellenére sem került a lap stabilitása veszélybe, ott volt hátam mögött, mellettem, előttem apa figuraként és barátként Csapó Bandi.

A lap a családi otthonomban készült, ezáltal elkerülhetetlenül, valamennyi gyerekem, időről, időre „munkatárs volt”, csomagolás, levelezés, telefonügyelet. Az utolsó számok előkészületeinél nemcsak én, de fiam és a munkában soros lányom bizony néha összeszorult torokkal végezte teendőjét. Nem csak nekem, de a családnak is pótolhatatlanul fog hiányozni a lakás-szerkesztőség, természetes rendtelensége. És a betérő látogatók, a reklamálok „Apád hol van?”, kérdése.

Ha most három kívánságod teljesülhetne, mi lenne az a három?

Hamarjában lenne millió is, ám féltő, hogy nagyrészüik eleve megvalósíthatatlan, ezért csak legyen szabad egy kívánságot említenem. Azt szeretném kívánni, hogy szeretteim, barátaim, ismerőseim, immár volt munkatársaim, a lap támogatói, olvasói részére, hogy az Újévben legyen jól időzített sok szerencsésük és jó egészségük.

És befejezésül még egyet: szeretném Csapó Bandin, Bagin Livián, Józsa Erikán és Kroyherr Frigyesen kívül minden egyes jelenlegi és volt munkatársamnak, minden egyes jelenlegi és volt olvasómnak és támogatómnak, búcsúzóul, de főleg köszönésként megszorítani a kezét. **Köszönök mindent.**

”Apukám Élet”

When I was 6 years old in the lead up to Father's Day, we were asked to fill out a stencil of a man with things that we associated and/or were representative of “your dad”.

Whilst others adorned their drawings with golf clubs, lawnmowers and BBQ's, my dad, Attila Márffy (not yet OAM), was holding a cigarette in one hand, a Southern Comfort & Coke in the other, and placed rather carelessly in the remaining blank space was a sprawled newspaper...the Magyar Élet.

Dad, to say I'm proud of you is an understatement, and you too should be so incredibly proud on what is one of the most significant days in history.

My whole life, you've always reminded me that you've never worked a day in your life, because waking up every day to do something you love is not work...

You are the hardest working person I know (as you too often reminded me..”)7 days a week darling”), yet somehow, you were always there at a drop of a hat whenever we needed you.

You are a celebrity in your own right to a tiny community that you have given so much more than “just the news to”, and each and every reader, past and present, should be forever thankful for what you have done.

Congratulations on a truly remarkable career. Never a missed issue. Not too many typos. Many many late nights. And so much more than just a weekly newspaper to thousands and thousands of people — including me, because without it, I would not have been able to live the truly wonderful life I have thus far.

So in a way thank you, Hungarian Life for my Hungarian Life, and Dad, thank you for my life fullstop.

Love you so much, editor-in-chief... for an old man, what you've done is pretty cool.

Boglárka Márffy